

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
Факультет журналістики, реклами та видавничої справи

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова експертної комісії

імені І. І. Мечникова

проф. Вячеслав ТРУБА

2025 р.

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ

для вступу на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
спеціальність 061 Журналістика ОП «Журналістика»
на основі освітнього ступеня бакалавра, магістра
(освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)

Схвалено на засіданні Вченої ради
факультету журналістики, реклами
та видавничої справи
Протокол № 5 від «20» березня 2025 р.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фаховий іспит – форма вступного випробування, для конкурсного відбору осіб для здобуття ступеня бакалавра за іншою спеціальністю, які вступають на основі здобутого ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста). Організація та проведення вступного випробування відбувається у порядку визначеному Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2025 року № 168 та зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 26 лютого 2025 року за № 15/41360 та Положенню про приймальну комісію Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Мета вступного випробування за спеціальністю журналістика оцінювання/перевірка знань, умінь, навичок – базових (вихідних) компетенцій для опанування ОП: уміння застосовувати знання в практичних, здатність бути критичним і самокритичним, здатність до адаптації та дії в новій ситуації, здатність працювати в команді, здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

Вимоги до рівня підготовки здобувачів: продемонструвати застосовувати знання в практичних, показати здатність бути критичним і самокритичним, здатність до адаптації та дії в новій ситуації, здатність працювати в команді, здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями. Форма фахового іспиту – тестування.

Підготовка програми фахового іспиту, розробка тестових завдань та проведення іспиту здійснюється фаховою атестаційною комісією факультету журналістики, реклами та видавничої справи (наказ № 420-18 від 28.02.2025 року).

1. ЗМІСТ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Соціалізація особистості. Поняття «соціалізація». Гендерна соціалізація особистості. Сім'я. Родинна соціалізація. Сім'я як основа суспільства, її функції та роль у розвитку особистості. Розвитку сучасної сім'ї в Україні. Школа. Однолітки. Поняття субкультури. Молодіжна субкультура. Вплив навчального закладу на формування особистісних рис.

Стереотипи та упередження. Стереотипи та їх роль у житті людини і суспільства. Дискримінація. Упередження. Толерантність. Гендерні стереотипи. Ксенофобія. Расизм. Позитивні, нейтральні та негативні стереотипи. Подолання гендерних стереотипів. Вплив традицій та звичаїв на виникнення передсудів, забобонів та упереджень. Толерантність як основна якість громадянина.

Конфлікти. Поняття «конфлікт». Зародження конфліктів та шляхи їх подолання. Типи конфліктів: конфлікти в сім'ї; соціальні конфлікти. Міжнародні конфлікти. Поняття солідарності та конкурентності як необхідних умов соціального прогресу.

Соціум (суспільство людей). Поняття соціуму як суспільства людей. Історичні типи стратифікованих суспільств. Стратифікація сучасного українського суспільства. Соціальна структура і соціальний статус. Порівняння соціальної стратифікації в минулому і в сучасному суспільстві; характеризує стратифікацію сучасного українського суспільства. Критичний аналіз таких складових стратифікації як: верхній середній клас, динамічний середній клас, аутсайтери, маргінали, криміналітет.

Суспільна стабільність та безпека. Соціальні загрози суспільній безпеці. Природні і техногенні явища як фактори загрози суспільній безпеці. Міжнародна співпраця в галузі подолання та попередження наслідків глобальних проблем. Соціальні проблеми, що є передумовою загрози суспільній безпеці. Шляхи подолання загрози суспільній безпеці, включаючи можливості міжнародного співробітництва в цій галузі.

Соціальна мобільність. Поняття соціальної мобільності. Спілкування та співпраця як перспектива розвитку соціуму. Поняття комунікації та комунікативності. Участь у житті суспільства. Роль спілкування і співпраці як засобу існування суспільства. Співпраця як перспектива розвитку соціуму. Форми участі громадян у суспільному житті.

Права, свободи та відповідальність. Еволюція уявлень про права людини в історії людства. Покоління прав людини. Права та відповідальність людини і громадянина. Відповідальність держави перед людиною. Фундаментальні права і свободи людини. Громадянські і політичні права. Економічні, соціальні та культурні права. Міжнародні механізми захисту прав людини. Толерантність та свобода віросповідання. Демократичність суспільства і держави відносно гарантованості громадянських і політичних прав і свобод.

Громадянське суспільство. Поняття громадянського суспільства. Поняття громади. Територіальне громадське та місцеве самоврядування. Громадянське суспільство в Україні. Поняття і функції громадської думки. Громадська думка як інститут громадянського суспільства. Основні функції громадянського суспільства. Становлення громадянського суспільства в Україні. Поняття «громада»; місцеве самоврядування, як особливу форму публічної влади. Характерні риси громадського та місцевого самоврядування.

Демократія. Поняття демократії. Ідеали та цінності демократії. Демократія як політичний режим. Принципи демократії. Форми демократії. Зіставлення сутність понять «політична», «конституційна» та «соціальна демократія». Демократизація суспільства. Соціальні норми поведінки у суспільстві. Поняття «субкультура». Порівняння культури поколінь в різні історичні періоди. Роль молодіжних організацій у становленні творчої і активної молоді України. Молодіжні субкультури. Формальні та неформальні молодіжні організації. Політична діяльність та участь громадян в управлінні суспільством. Вибори як інструмент демократії. Типи виборчих систем. Виборча система в Україні. Відповідальність за порушення виборчого законодавства.

Міжнаціональні відносини. Міжнаціональні конфлікти та шляхи їх розв'язання. Міжконфесійні стосунки та їх вплив на життя в полікультурному суспільстві. Самобутність та рівноцінність різних культур.

Україна і світ. Геополітичне становище сучасної України. Місце України в інтеграційних процесах в Європі та у світі. Стратегічне партнерство. Україна в світовій економіці. Співтовариство, місце України в загально цивілізаційному процесі, внутрішня й зовнішня політика України в рамках стратегічного партнерства та міжнародного права.

Міграційні процеси в Україні та світі. Хвилі міграції. Становище мігрантів в Україні. Внесок українців у світову науку і культуру. Роль української діаспори у процесі суспільного розвитку України та світу.

Засоби масової інформації. Види та функції засобів масової інформації. ЗМІ як засіб формування громадської думки. Свобода слова та цензура. Інформаційний простір в Україні. Соціальна відповідальність преси

Спеціалізація в журналістиці. Журналістська підготовка. Тематична спеціалізація в журналістиці. Аудиторна спеціалізація в журналістиці. Жанрова спеціалізація в журналістиці. Два підходи до підготовки журналістів в світовій практиці: від предметної сфери до журналістики; від журналістики до предметної сфери.

Журналістика серед інших видів масової комунікації. Журналістика та реклама: спільне та відмінне. Журналістика та піар: спільне та відмінне. Журналістика та пропаганда: спільне та відмінне. Журналістика та чутки: спільне та відмінне. Журналістика та маскульт: спільне та відмінне.

Тематика та проблематика в журналістиці, рекламі, піарі. Уявлення про тему повідомлення. Соціальна значимість тематики в журналістиці, рекламі, піарі. Тематична спеціалізація в журналістиці, рекламі, піарі. Уявлення про проблему, яка піднімається в журналістському, рекламному, піар-матеріалі. Зв'язок теми та проблеми в повідомленні. Уявлення про інформаційну політику ЗМІ та проблемно-тематичні лінії. Феномен рубрикації. Правило наближення інтересів аудиторії.

Медіаграмотність як соціальна навичка людини в інформаційному суспільстві. Уявлення про джінсу та замовність в професійній інформаційній діяльності. Масова комунікація як поле маніпулювання масовою свідомістю. Порушення стандартів журналістики та цілі реклами і піару. Уявлення про фейк. Ознаки дезінформації. Медіаграмотність та інформаційна гігієна.

2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про друковані засоби масової інформації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2782-12#Text>
2. Закон України «Про інформацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
3. Іванова О. А. Управління громадською думкою в умовах інформаційного суспільства: стратегічний підхід. *Діалог: Медіастудії*, 2018. Вип. 24. С.8-41.
4. Іванова О., Мойсеєва О. Журналістика рішень як рішення для регіональної журналістики. 20 вересня 2021. URL: <https://idpo.org.ua/articles/4286-zhurnalistika-rishen-yak-rishennya-dlya-regionalno%d1%97-zhurnalistiki.html>
5. Іванова О., Мойсеєва О. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та кризи демократії. Київ, 2019. 232 с.
6. Михайлин І. Л. Основи журналістики: підручник. Київ, 2011. 496 с.
7. Почепцов Г. Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття. Київ, 2017. 260 с.
8. 10 порад для захисту від інформаційних маніпуляцій. Не дай ввести себе в оману. URL: https://drive.google.com/file/d/11obX2s3Jg31k0f_s6O0UKUeo5psw8Hx5/view

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Зміст тестових завдань визначено Програмою фахового іспиту для вступу на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти спеціальність Журналістика ОП «Журналістика» на основі ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

Тест для фахового іспиту складається із завдань з **вибором однієї правильної відповіді** (ТЗ закритої форми). До кожного завдання подано чотири варіантів відповідей (А, Б, В, Г), з яких один правильний.

Загальна кількість завдань тесту – 50.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюється в 0 або 2 тестових балів.

Результат фахового випробовування оцінюють за шкалою від 0 до 100 балів.

Критерії оцінювання іспиту за фахом

ТЗ із вибором однієї правильної відповіді	Кількість балів
• неправильна відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповідь ненадано	0 балів
• правильна відповідь	2 бали
• мінімальна кількість тестових балів, яка дає право на участь в конкурсному відборі	12 балів
• максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тесту	100 балів

Під час проведення вступного випробування не допускається користування електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається акт, в якому фахова атестаційна комісія вказує причину відсторонення та час. У разі використання заборонених джерел абітурієнт, на вимогу члена фахової атестаційної комісії, залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.

Вступник має право подати письмову апеляцію щодо екзаменаційної оцінки (кількість балів), отриманої на вступному випробуванні. Апеляція подається письмово у вигляді заяви у довільній формі на ім'я голови Приймальної комісії ОНУ імені І. І. Мечникова. Апеляційна заява подається вступником особисто згідно з Положенням про апеляційну комісію Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Предметом апеляції може бути тільки оцінка з вступного випробування. Не розглядаються апеляції, подані невчасно або з порушенням процедури подання.

Вступники, які не з'явилися на вступне випробування без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших іспитах та конкурсному відборі не допускаються.

Голова фахової атестаційної комісії проф. Валентина МУСІЙ

